

with funding by
the European Union

**Trečiųjų šalių studentų,
studijuojančių Lietuvoje,**

TYRIMAS

Šis tyrimas atliktas pagal Europos migracijos tinklo (EMT) 2019 – 2020 m. metinę programą.

EMT – tai ES valstybių narių, Norvegijos ir Europos Komisijos tinklas, skirtas rinkti, analizuoti ir dalintis naujausia, objektyvia ir palyginama informacija migracijos bei prieglobsčio srityje. Lietuvoje EMT veiklą LR Vyriausybės nutarimu vykdo Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Vilniaus biuras.

Daugiau informacijos apie EMT: www.emn.lt.

Kontaktai:

Europos migracijos tinklo nacionalinis informacijos centras
A. Jakšto g. 12, 4 aukštas
LT-01105, Vilnius
Tel.: +370 5 2624897
El. paštas: emnlithuania@iom.int

turinyys

Tyrimo santrauka	/	4
Situacijos analizė	/	5
Tyrimo metodika	/	8
1. Ar Lietuva – tikslo šalis?	/	9
2. Kodėl Lietuva?	/	10
3. Kodėl universitetas?	/	11
4. Kaip vertina savo universitetą ir studijas Lietuvoje?	/	12
5. Ar rekomenduotų studijas ir savo universitetą?	/	13
6. Iš kur sužinojo apie Lietuvą?	/	14
6.1. Informacijos šaltiniai	/	14
6.2. Tarpininkai	/	15
6.3. Tarpininkų suteiktų paslaugų vertinimas	/	16
7. Kaip vertina imigracijos procesą?	/	17
8. Kaip jaučiasi Lietuvoje?	/	20
8.1. Savijauta Lietuvoje	/	20
8.2. Integracija į visuomenę	/	21
8.3. Lietuvių kalbos mokėjimas	/	21
9. Ar dirba Lietuvoje?	/	23
10. Ar planuoja likti po studijų Lietuvoje?	/	24
11. Išvados ir siūlymai	/	25
12. Summary and conclusions	/	26

Tyrimo santrauka

- Užsienio (ES ir ne ES) studentų skaičius Lietuvoje auga. 2017 m., Eurostato duomenimis, jie **sudarė (5 proc.) visų studentų**, palyginti su ES vidurkiu (8,4 proc.), Estija (9 proc.) ir Latvija (8 proc.). Per pastaruosius penkerius metus **keitėsi į Lietuvą atvykstančių studentų sudėtis**: mažėjo atvykstančiųjų iš Rusijos bei Baltarusijos ir daugėjo atvykstančiųjų iš Indijos. Atvykstantiesiems iš tolimesnių šalių reikalinga didesnė integracija ir lietuvių kalbos mokymai.
- Šiuo tyrimu siekiama išsiaiškinti, kodėl ne ES studentai rinkosi Lietuvą kaip studijų kryptį, kaip jie vertina studijas, imigracijos procesą ir ar planuoja likti po studijų Lietuvoje.
- **Kaip parodė tyrimas, Lietuva nėra pirmo pasirinkimo šalis** atvykstantiems ne ES studentams. Ji dažniausiai pasirenkama dėl priklausymo ES, pripažįstamo diplomo ir pigaus pragyvenimo. Daugiau nei 50 proc. atvykusiųjų **labai svarbi mokslo ir pragyvenimo šalyje** kaina. Todėl itin svarbus ir jautrus klausimas – kainos ir kokybės santykis.
- **Tik maždaug pusė ne ES studentų rekomenduoju Lietuvą ar konkretų universitetą kitiems.** Studentai nurodė, kad trūksta jungtinių programų su kitais universitetais, reikėtų gerinti dėstytojų anglų kalbos žinias, galvoti apie praktikos vietas užsienio studentams.
- Ne ES studentai universitetą Lietuvoje rinkosi ne pagal jo žinomumą ar reitingus, bet pagal tai, kokią **konkrečią programą jis siūlo**.
- Ne ES studentai informaciją apie Lietuvą ir studijas Lietuvoje dažniausiai gauna iš **draugų ir interneto**. Tik kas dešimtas informaciją gavo per informacinę mugę, o per Lietuvos diplomatinę atstovybę sužinojo tik 2 proc. apklaustųjų. 2018 m. labai **išaugo tarpininkų vaidmuo** – jų paslaugomis naudojosi kas trečias studentas. **Tarpininkų paslaugas studentai vertina 7,27 iš 10 balų**.
- Lyginant su 2012 m. duomenimis, 2018 metais **pagerėjo migracijos proceso ir migracijos įstaigų vertinimas**. Imigracines procedūras geriau vertina galintys susikalbėti rusų kalba studentai. Kaip pagrindinius sunkumus studentai nurodo kalbinį aspektą (reikalavimą dokumentus pateikti lietuvių kalba ir sunkumus susikalbėti su migracijos pareigūnu anglų kalba) ir procedūros ilgumą. **Migracijos procesą palankiau vertina tie studentai, kuriems tvarkytis imigracijos procedūras padėjo universitetas**.
- Bendra ne ES studentų savijauta Lietuvoje siekia 8,28 iš 10 balų. Prasčiau jaučiasi kultūriškai tolimesnių šalių studentai. **79 proc. studentų jaučiasi iš dalies integravęsi į visuomenę**. Integracijos gylis priklauso nuo universiteto įsitraukimo į integracijos procesą ir nuo studento pilietybės. 57 proc. studentų gali susikalbėti lietuvių kalba, o 43 proc. visai nemoka lietuvių kalbos.
- **Lietuvoje studijų metu dirba tik trečdalis studentų**. Dažniausiai jų darbas nėra susijęs su Lietuva, t. y. jie dirba savo kilmės šaliai. Lietuvoje dirbantys studentai nurodė, kad dažniausiai dirba užsienio kalbų korepetitoriais. Patys studentai nurodė, jog darbą sunku susirasti dėl to, kad nemoka lietuvių kalbos.
- **Lietuvoje po studijų norėtų pasilikti apie 50 proc. ne ES studentų, tačiau MOSTOS atlikto tyrimo duomenys parodė, kad realiai pasilieka tik apie 7 proc. užsienio studentų**. Būtina nagrinėti priežastis ir didinti tokių studentų išlaikymą Lietuvoje.

Situacijos analizė

Vienas iš Lietuvos švietimo sistemos tikslų – aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimas, siekiant didinti aukštojo mokslo kokybę, aukštųjų mokyklų tarptautinį konkurencingumą ir talentų pritraukimą. Lietuva neturi aiškios užsienio studentų pritraukimo ir išlaikymo nacionalinės strategijos, bet švietimo, mokslo ir sporto ministras nuo 2011 metų tvirtina aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo metinius prioritetus. 2017–2018 metų prioritetai susiję su aukštojo mokslo tarptautiškumo kokybės stiprinimu, siekiu pritraukti gabių užsienio studentų ir pažangius pokyčius studijų procese galinčių lemti dėstytojų. Dokumente taip pat nustatytas siekis efektyviai spręsti atvykstančių studentų ir dėstytojų migracijos klausimus.

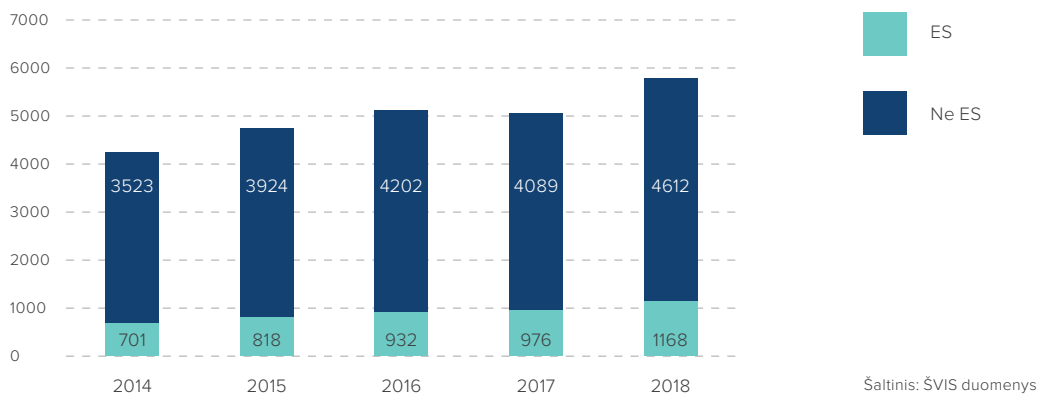
Lietuvos migracijos politikos gairėse, patvirtintose 2014 m., numatyta sudaryti palankesnes sąlygas gyventi ir dirbti trečiųjų šalių studentams, kurie studijuoja ar baigia aukštojo mokslo studijas Lietuvoje ir siekia integruotis į Lietuvos visuomenę. Gairėse taip pat minima, kad trečiųjų šalių studentai yra vienas iš aukštos kvalifikacijos darbo jėgos papildymo šaltinių.

Atsižvelgiant į demografines ir ekonomines tendencijas, Lietuvai užsienio studentai svarbūs dėl keleto priežasčių:

- Nuolat mažėjantis studentų skaičius Lietuvoje skatina galvoti, kaip neprarasti sukaupto mokslinio potencialo ir išlaikyti pakankamą studijuojančių skaičių.
- Studentų mokestis už studijas padeda švelninti universitetų pajamų iš studijų mažėjimą.
- Užsienio studentai yra viena iš perspektyviausių užsieniečių grupių, galinti įsilieti į Lietuvos darbo rinką. Lietuva susiduria su kvalifikuotų specialistų ir talentų trūkumu, o užsienio studentai galėtų tenkinti darbo rinkos poreikius.
- Studijas Lietuvoje baigę užsienio studentai supranta lietuviškai, yra susipažinę su Lietuvos kultūra ir gyvenimo Lietuvoje ypatumais, todėl tikėtina, kad jų integracija į visuomenę taip pat būtų lengvesnė.

Užsienio studentų (tiek ES, tiek ne ES) skaičius Lietuvoje nuolat didėja ir kasmet vidutiniškai išauga apie 4 proc. 2018 metais 7 proc. visų Lietuvos universitetų studentų buvo užsieniečiai. Ne ES studentai sudaro apie 75–80 proc. visų užsienio studentų.

Užsienio studentai Lietuvoje 2014–2018 m.

2018–2019 mokslo metais 69 proc. visų atvykusių ne ES studentų atvyko į pirmosios pakopos ir vientisas studijas, 27 proc. – į antrosios pakopos, 3 proc. – į trečiosios pakopos studijas.

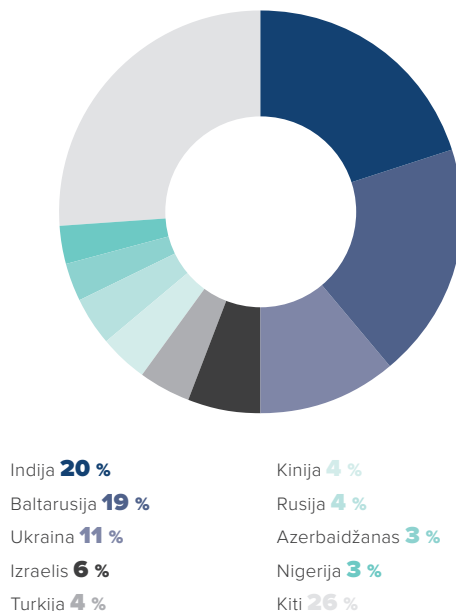
Ne ES studentai pagal studijų pakopas 2018–2019 mokslo metais

Šaltinis: ŠVIS (duomenys preliminarūs)

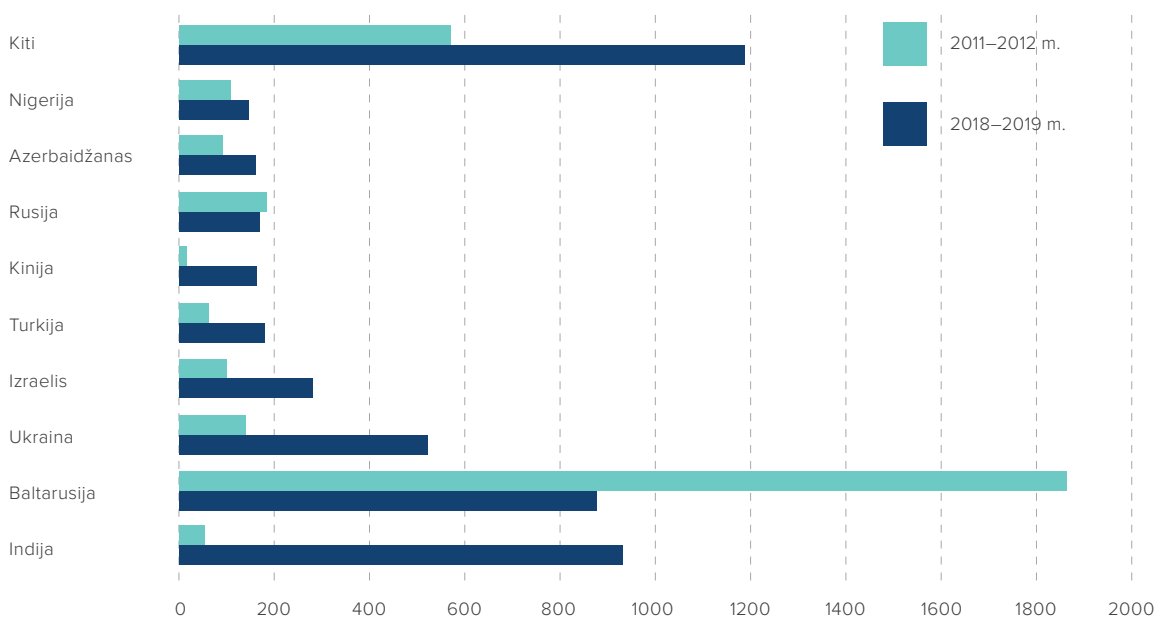
Per pastaruosius penkerius metus keitėsi atvykstančių ne ES studentų skaičiai pagal pilietybę. Anksčiau dominavo studentai iš Baltarusijos, dabar atvyksta kultūriškai skirtingesnių šalių piliečiai. 2018–2019 mokslo metais beveik pusė visų ne ES studentų buvo iš Indijos, Baltarusijos ir Ukrainos.

Ne ES studentai pagal pilietybę 2018–2019 mokslo metais

Šaltinis: ŠVIS (duomenys preliminarūs)

Ne ES studentai pagal pilietybę 2011–2012 ir 2018–2019 mokslo metais

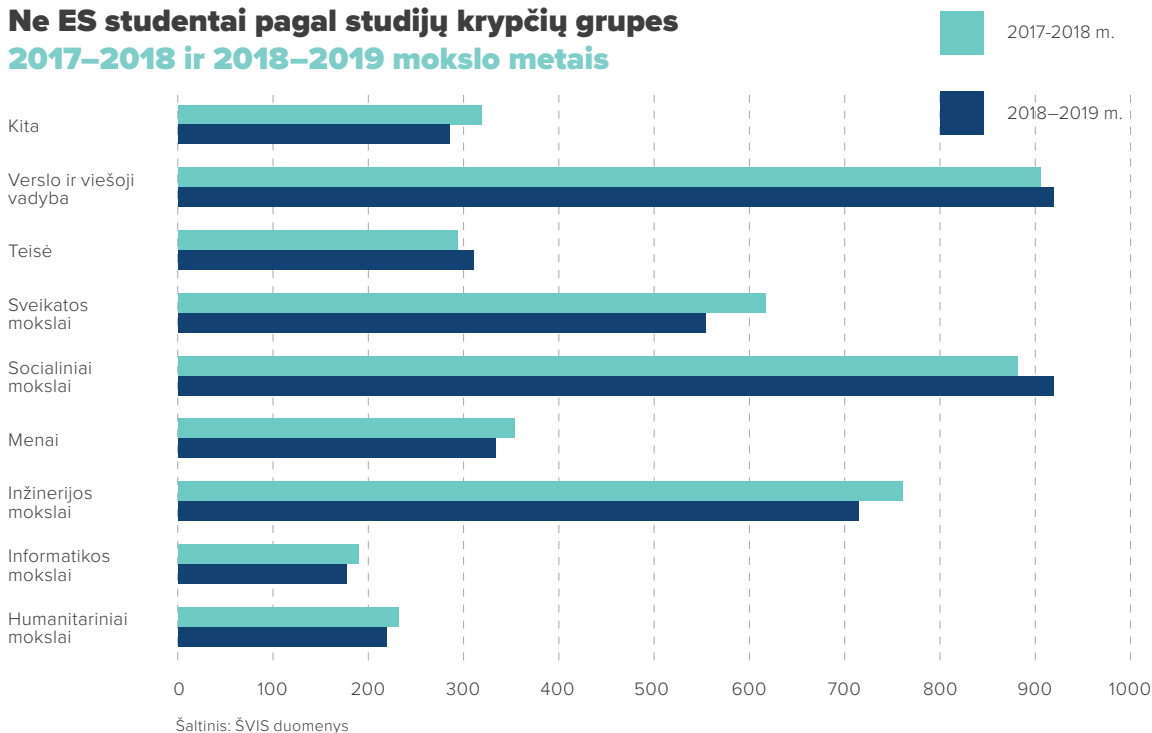

Šaltinis: ŠVIS duomenys

Per pastaruosius penkerius metus daugėjo studijuojančiųjų inžinerinius ir sveikatos mokslus, mažėjo studijuojančiųjų socialinius mokslus. Studentai, atvykę iš Indijos, dažniausiai rinkosi inžinerijos ir sveikatos mokslus, studentai iš

Baltarusijos – meną ir teisę, o studentai iš Ukrainos – teisę. Beveik 80 proc. visų studentų iš Baltarusijos mokėsi Europos humanitariniame universitete (EHU).

Ne ES studentai pagal studijų krypčių grupes 2017–2018 ir 2018–2019 mokslo metais

Lietuvai svarbu užtikrinti, kad užsienio studentai Lietuvoje įgytų ir geros kokybės išsilavinimą, ir gerą gyvenimo Lietuvoje patirtį. Tai turi įtakos studentų norui likti Lietuvoje po studijų ir tam, ar Lietuva bus rekomenduojama kaip šalis išsilavinimui įgyti. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija taip pat šiuo metu rengia aukštojo mokslo tarptautiškumo kokybės kodekso dokumentą, kuriame bus nurodyta, kokias sąlygas aukštoji mokykla turėtų užtikrinti, kad valstybė aukštojo mokslo instituciją galėtų reklamuoti tarptautiniu mastu. Tai, tikimasi, pagerins studijų kokybę ir pritrauks daugiau talentingų užsienio studentų.

Migracijos srityje per pastaruosius kelerius metus įgyvendinta pakeitimų, supaprastinusių ne ES studentų atvykimą ir gyvenimą Lietuvoje:

- Sumažintas gyvenamosios patalpos ploto reikalavimas nuo 7 iki 4 kvadratinų metrų (2014 m.).
- Netaikomas darbo patirties reikalavimas (2014 m.) ir darbo rinkos testas (2017 m.), jeigu studijas pabaigęs ne ES studentas ketina dirbti pagal įgytą kvalifikaciją.

- Išduodamas ilgiau (iki 2 m.) galiojantis leidimas laikinai gyventi (2017 m.).
- Leista dirbti ne daugiau kaip 20 valandų per savaitę (ribojimas negalioja vasarą) nuo pirmųjų studijų metų (2017 m.).
- Paskutiniams studijų metais leidimas laikinai gyventi išduodamas arba keičiamas 3 mėnesiais ilgesniam laikotarpiui negu numatomas studijų pabaigos laikotarpis. Pasibaigus šiam laikotarpiui leidžiama kreiptis dėl naujo leidimo laikinai gyventi išdavimo ir pasilikti dar 12 mėnesių siekiant ieškotis darbo ar pradėti veiklą kaip savarankiškai dirbantiems (2018 m.).
- Kreipiantis dėl leidimo nuolat gyventi įskaičiuojamas visas Lietuvoje studijuojant pragyventas laikotarpis, jeigu ne ES studentas Lietuvoje baigė studijas ir įgijo aukštojo mokslo kvalifikaciją (2018 m.).

Šis tyrimas atliktas siekiant išsiaiškinti ne ES studentų situaciją Lietuvoje ir skatinti diskusiją užsienio studentų pritraukimo bei išlaikymo Lietuvoje klausimais.

Tyrimo metodika

Tyrimo tikslas: ištirti trečiųjų šalių studentų (ne ES studentų) požiūrį į migraciją, gyvenimą, studijas ir su tuo susijusius probleminius aspektus Lietuvoje.

Tyrimo ir atrankos metodas: kokybinis tyrimas apklausiant standartizuoto interviu būdu; kvotinė atranka.

Tyrimo imtis: tyrimo metu buvo apklaustas 101 respondentas (17 iš LCC, 6 iš LSMU, 12 iš MRU, 17 iš EHU, 5 iš VU, 13 iš ISM, 16 iš VGTU, 15 iš KTU).

Tikslinė grupė: Lietuvos universitetų studentai, atvykę iš ne ES šalių visai studijų programai.

Tyrimą užsakė: Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Vilniaus biuras ir Europos migracijos tinklas (EMT) Lietuvoje.

Tyrimą įvykdė: UAB „Spinter tyrimai“

Tyrimo atlikimo data: tyrimas atliktas 2018 m. lapkričio ir gruodžio mėn.

Statistinė duomenų paklaida: atrankiniuose kiekybiniuose tyrimuose visada išlieka statistinės paklaidos tikimybė, į kurią būtina atsižvelgti interpretuojant duomenis; šio tyrimo duomenys nėra visiškai statistiškai patikimi, jie atspindi tik vertinimo kryptis.

Ar Lietuva – tikslo šalis?

Siekdama pritraukti ne ES studentų, Lietuva konkuruoja su kitomis, visų pirma ES šalimis. Kaip parodė tyrimas, daugiau nei pusei studentų (58 proc.) Lietuva nebuvo pirmo pasirinkimo šalis, tik nepavykus

įstoti kitur studentai rinkosi Lietuvą. Didžiausios Lietuvos konkurentės – JAV, Lenkija, Baltarusija (baltarusiams), Vokietija, Austrija.

Valstybės, į kurių universitetus bandė stoti studentai prieš atvykdami į Lietuvą

Įdomu:

Absoliuti dauguma studentų prieš atvykdami:

- apie Lietuvą nežinojo beveik nieko, nebent tik tai, kad „tai maža jauki šalis“, „postsovietinė šalis“;
- turėjo išankstinių būgštavimų, ypač dėl kalbos (tai pasakytina tiek apie anglakalbius, tiek apie rusakalbius studentus), kultūrinių skirtumų, rasizmo.

Kas studentus nustebino:

- daug kalbančių rusiškai žmonių, mažai – angliškai;
- šalies ramybė, grožis;
- lietuvių požiūris į užsieniečius (geranoriškas, padedantis).

Studentų mintys

„Nerimavau dėl lietuvių kalbos, nes aš galiu kalbėti tik angliškai, o Lietuvoje didžioji dalis žmonių kalba tik lietuviškai arba rusiškai.“
(Kambodža)

„Jaudinausi dėl vietinių požiūrio į užsieniečius.“
(Azerbaidžanas)

„Buvau nustebęs, kad žmonės yra neįtikėtina ramūs gerąja prasme, nėra jokio lėkimo, skubėjimo.“ (Rusijos Federacija)

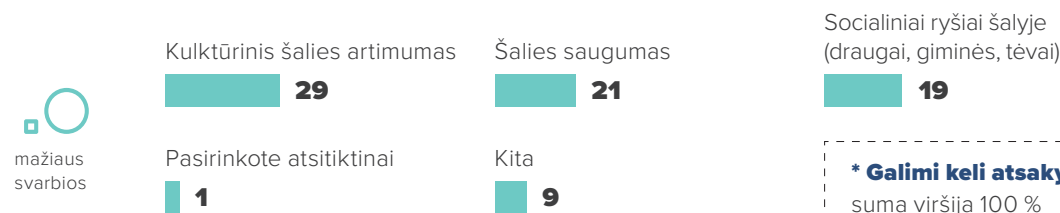
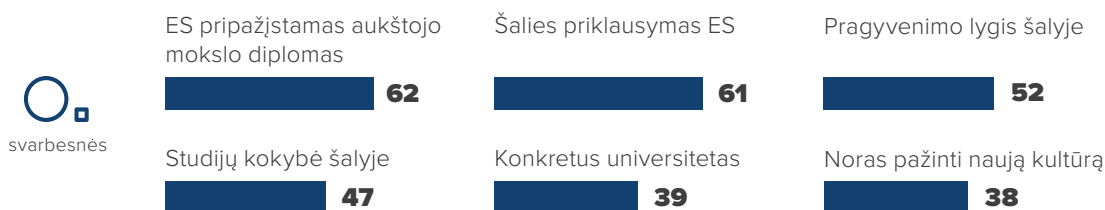
„Lietuvaičiai labai draugiški ir svetingi, nors prieš tai girdėjau priešingą nuomonę apie juos.“
(Afganistanas)

2 Kodėl Lietuva?

Lietuva dažniausia pasirenkama dėl to, kad yra ES šalis ir kad jos aukštojo mokslo diplomai pripažįstami visoje ES. Tačiau lyginant su 2012 metais atliktu tyrimu paste-

bima, kad didėja reikšmė ir tų priežasčių, kurias lemia būtent Lietuvos vidinės sąlygos (augantis pragyvenimo lygis, esami socialiniai ryšiai, kultūrų artumas ir kt.).

Priežastys, kodėl pasirinko Lietuvą (%)

Įdomu:

Tik mažiau nei pusei (46 proc.) į Lietuvą atvykusių ne ES studentų buvo svarbi studijų kokybė. Priklausomai nuo studentų kilmės šalies, skiriasi ir jų prioritetai:

- artimiausiems kaimynams (iš Rusijos, Baltarusijos, Ukrainos) svarbu panaši kaip savo šalyje aplinka;
- studentams iš tolimesnių, bet kultūriškai artimų šalių svarbiau pragyvenimo kaina (ar įstengs išgyventi);
- studentams iš tolimiausių šalių ir Azijos svarbiau mokslo kokybės lygis.

Skiriasi Lietuvos pasirinkimo priežastys priklausomai nuo studijų krypties. Atmetus priežastį, kad studentai Lietuvą rinkosi kaip ES valstybę, toliau nurodomos kitos svarbios priežastys pagal studijų kryptis:

- Daugumai biomedicinos studentų svarbi studijų kokybė.
- Daugumai techninių mokslų studentų svarbi pragyvenimo kaina.
- Daugumai socialinių mokslų studentų svarbus noras pažinti kitas kultūras.
- Daugumai humanitarinių mokslų ir meno studentų svarbus kultūrinis artumas.

Priklausomai nuo to, kodėl rinkosi Lietuvą, skiriasi ir tai, kaip studentai jaučiasi dabar Lietuvoje. Tie, kurių atvykimą iš esmės nulėmė tik Lietuvos priklausymas ES, jaučiasi nusivylę ir savijautą vertina 0–6 balais. O tie, kurie rinkosi Lietuvą dėl studijų kokybės, jaučiasi geriausiai (9 ar 10 balų).

Pasiūlymas

Nepriklausomai nuo to, dėl ko pasirinko Lietuvą, norinčių po studijų likti Lietuvoje ir planuojančių išvykti studentų proporcijos yra panašiai vienodos, t. y. atvykimo priežastys nėra pagrindinis kriterijus, lemiantis, ar studentai pasiliks Lietuvoje, ar ne. Norą likti lemia kiti veiksniai (pvz., savijauta Lietuvoje ir galimybės, siūlomos baigus universitetą). Todėl norint išlaikyti studentus po to, kai jie baigs universitetą, labai svarbu didinti jų integraciją į visuomenę ir darbo rinką dar studijuojant.

3 Kodėl universitetas?

Absoliuti dauguma į Lietuvą atvykusių studentų rinkosi ne šalį, o konkretų universitetą. Tik 11 proc. respondentų pirmiausia rinkosi Lietuvą kaip šalį ir tik po to ieškojo konkretaus universiteto. Konkrečios

aukštosios mokyklos pasirinkimą dažniausiai lemia ne jo žinomumas (reitingas), o siūloma studijų programa, tarptautinis diplomo pripažinimas, dėstymo kalba.

Priežastys, kodėl pasirinko konkretų universitetą (%)

Studijų programa (turinys ir tematika)

Studijų kaina

Studijų kokybė (pateikiamos medžiagos išsamumas, pateikimo kokybė)

Paprasta / aiški priėmimo tvarka

Kelių universitetų jungtinės programos

Universiteto darbuotojų lankstumas / paslaugumas, informacijos suteikimas

Tarptautinis diplomo pripažinimas

Dėstymo kalba

Universiteto žinomumas / prestižas

Draugų / pažįstamų rekomendacijos

Stipendija arba jos dydis

Šalis, kurioje yra universitetas (t.y. rinkausi ne universitetą, o šalį)

* Galimi keli atsakymai; suma viršija 100 %

Kita

Pasirinkau atsitiktinai

Daugiau nei pusei ne ES studentų labai svarbu studijų kaina; šio rodiklio reikšmė, palyginti su 2012 m.

atliktu tyrimu, yra šoktelėjusi 6 procentiniais punktais, nors visų kitų veiksnių reikšmė mažėja.

Įdomu:

Studentams, pasirinkusiems biomediciną ar technologijos mokslus, universiteto pasirinkimą dažniau lėmė universiteto studijų programa ar kokybė ir diplomo tarptautinis pripažinimas; socialinių ir humanitarinių mokslų atstovai kiek dažniau universitetą rinkosi dėl ten dėstomos kalbos ar draugų rekomendacijų.

Studentai, kurie rinkosi universitetą atsižvelgdami į universiteto prestižą ir tarptautinį diplomo pripažinimą, labiau linkę pasilikti Lietuvoje po studijų. Studentai, kurie rinkosi universitetą pagal kainą ir dėstymo kalbą, labiau linkę išvykti.

Pasiūlymas

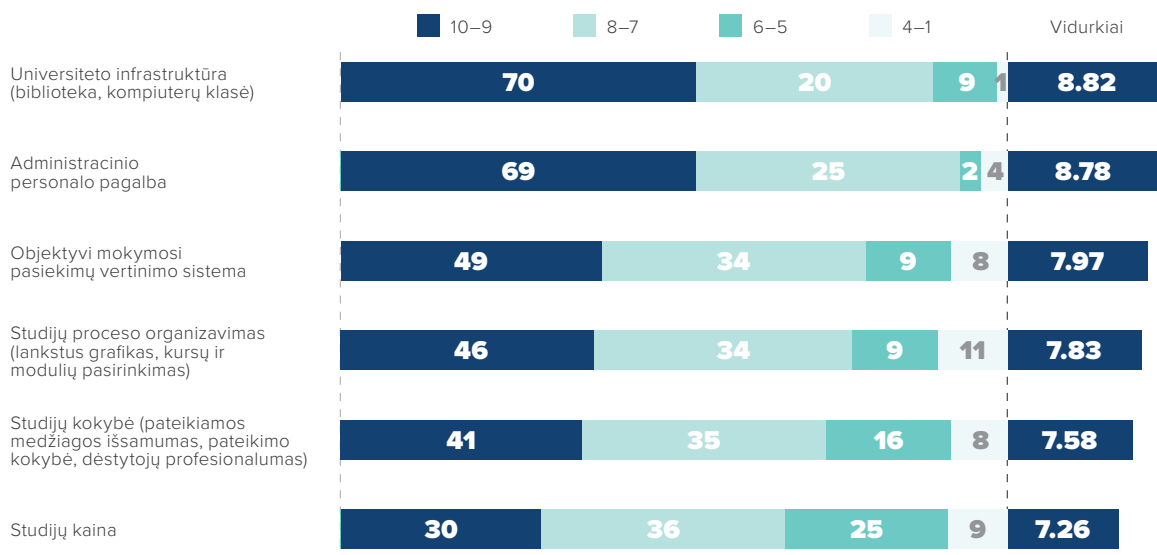
Studentai universitetą renkasi pagal konkrečią universiteto studijų programą. Svarbu vertinti studijų užsienio kalba kokybę ir įvardyti, remti ir vystyti prioritetines studijų kryptis, kurių kainos ir kokybės santykis tenkintų studentus.

4 Kaip vertina savo universitetą ir studijas Lietuvoje

Su universitetu susijusių sričių vertinimas svyruoja nuo 7,3 iki 8,8 balo 10 balų skalėje. Santykinai geriausiai iš visų su universitetu susijusių sričių vertinamos netiesiogiai su studijomis susijusios sritys – universiteto

infrastruktūra (biblioteka, kompiuterių klasės) ir administracinio personalo pagalba. Prasčiausiai įvertinta studijų kaina.

Universiteto sričių vertinimas (%)

Tik trečdalis tyrimo dalyvių tenkino studijų kaina. Kadangi studentai apie studijų kainą žino prieš atvyk-

dami studijuoti, daroma prielaida, kad dalis jų nusiųs studijų kainos ir kokybės santykiu.

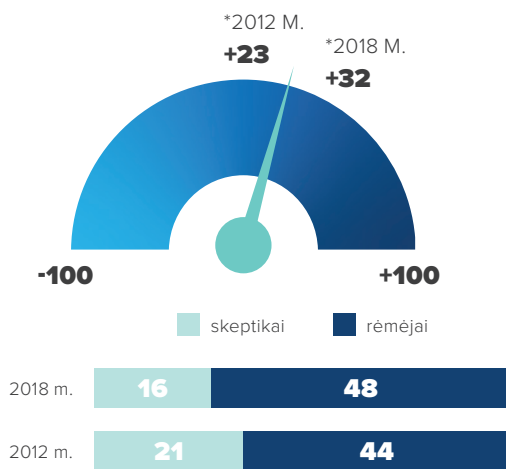
Ar rekomenduotų studijas ir savo universitetą?

Studijų Lietuvoje rekomendavimo indeksas (NPS) siekia +32 (palyginti su 2012 m. tyrimo duomenimis, NPS paki-

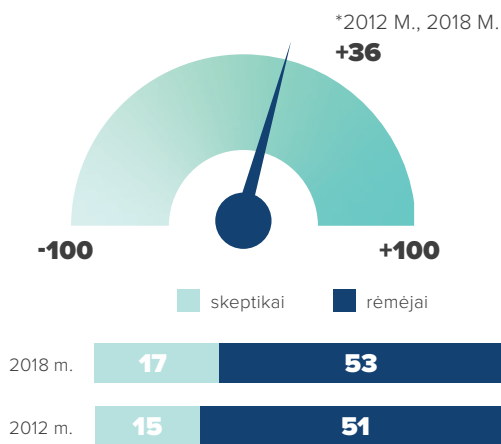
lo nuo +23)¹. Savo universiteto rekomendavimo indeksas išlieka toks pat kaip ir 2012 m. – siekia +36 balus.

Studijų ir universiteto rekomendavimas

Studijų Lietuvoje rekomendavimas

Savo universiteto rekomendavimas

¹Rekomendavimo indeksas (NPS – Net Promoter Score) apskaičiuojamas iš vertinusiųjų rekomendavimo tikimybę 9–10 balų (Promoters, liet. rėmėjai) atėmus vertinusiųjų rekomendavimo tikimybę 0–6 balais (Detractors, liet. skeptikai). NPS vertinimui naudojama skalė nuo –100 iki +100. NPS indeksas rodo studentų ketinimą rekomenduoti studijas Lietuvoje (universitetą) ir yra geriausias studentų auditorijos augimo ateityje indikatorius.

Įdomu:

Universiteto prestižą ir norą jį rekomenduoti draugams galėtų padidinti

Tarptautiškumo didinimas:

- didesnis užsienio studentų skaičius universitetuose;
- jungtinės paskaitos ar bendra veikla su studentais lietuviais;
- dėstytojų (personalo) anglų kalbos tobulinimas.

Studijų kokybės gerinimas:

- dėstytojų kompetencijų didinimas;
- strateginių studijų krypčių (programų) vystymas;
- praktikos galimybių (vietų) užsienio studentams kūrimas;
- išvystyta universiteto infrastruktūra (pvz., trūksta laboratorinės įrangos praktinėms žinioms įgyti);
- nemokami lietuvių kalbos kursai;
- rimtas požiūris į studijas ir visų studijų programai priklausančių paskaitų išdėstymas.

Lietuvą kaip studijų kryptį labiau rekomenduotų, jei:

- būtų aukštesnis tarptautiškumo lygis, daugiau užsieniečių;
- būtų lengvesnė adaptacija ir integracija (pasigendama lietuvių kalbos kursų ir draugiškai užsieniečių atžvilgiu nusiteikusių lietuvių);
- būtų daugiau darbo vietų anglakalbiams, galimybė dirbti ne visą darbo dieną;
- sumažėtų biurokratija tvarkant imigracinius reikalus.

Pasiūlymas

Nors bendras universitetų vertinimas yra gan aukštas, dalis studentų nurodė, jog kainos ir kokybės santykis nepakankamas, kad jie dar labiau rekomenduotų universitetą draugams ir pažįstamiems. Svarbu siekti, kad Lietuva netaptų patraukli vien tik savo studijų kaina.

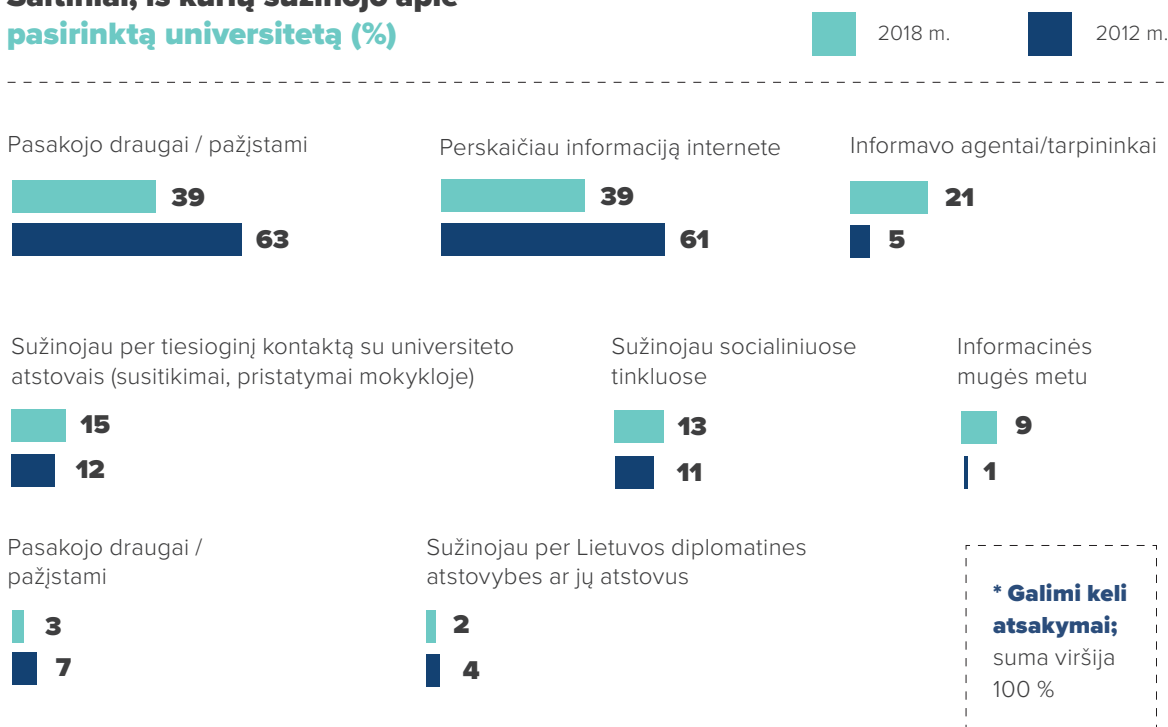
Iš kur sužinojo apie Lietuvą?

6.1. Informacijos šaltiniai

Pagrindiniai informacijos apie pasirinktą universitetą šaltiniai yra draugai, pažįstami ir internetas. Lyginant su 2012 metais, draugų ir interneto įtaka mažta, bet auga tarpininkų vaidmuo. Taip pat auga informacinių mugių vaidmuo (9 proc. 2018 m., palyginti su 1 proc. 2012 m.), tačiau tik mažiau nei kas dešimtas studentas informaciją gavo informacinėse

mugėse. Diplomatinė atstovybių galimybės taip pat panaudojamos nepakankamai – tik 2 proc. studentų gavo informaciją per Lietuvos atstovybes ir, palyginti su 2012 metų tyrimu, šis rodiklis yra sumažėjęs. 2012 m. tyrimas parodė, kad esant proaktyviai ambasados darbuotojų pozicijai studentų pritraukimas į Lietuvą iš konkrečios šalies gali pastebimai išaugti.

Šaltiniai, iš kurių sužinojo apie pasirinktą universitetą (%)

Pagrindiniai informacijos šaltiniai pagal universitetus:

DRAUGAI, PAŽĪSTAMI –
EHU, VGTU

INTERNETAS –
VU, MRU

AGENTAI, TARPININKAI –
KTU, LSMU

DRAUGAI IR INTERNETAS –
LCC, ISM

Pagrindiniai informacijos šaltiniai pagal šalis:

DRAUGAI
JAV

INTERNETAS
UKRAINA

DRAUGAI
BALTARUSIJA

INFORMACINĖS
MUGĖS
GRUZIJA

TARPININKAI
INDIJA

Aktyviausiai informaciją apie studijų galimybes skleidžia LCC ir ISM – apie ketvirtadalis jų studentų (atitinkamai 29 ir 23 proc.) visą informaciją gavo tiesiogiai iš universiteto.

6.2. Tarpininkai

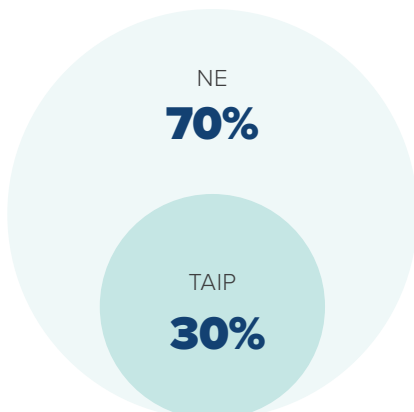
Kitas informacijos ir pagalbos kanalas yra tarpininkai. Šiuo kanalu dažniau linkę naudotis tolimesnių šalių atstovai (ypač jei nėra LR ambasados ar didelis atstumas iki ambasados sostinėje ar kitoje kaimyninėje šalyje) – Izraelio, Turkijos ir kitų Azijos regiono šalių piliečiai.

Tarpininkų paslaugomis prieš atvykdami studijuoti

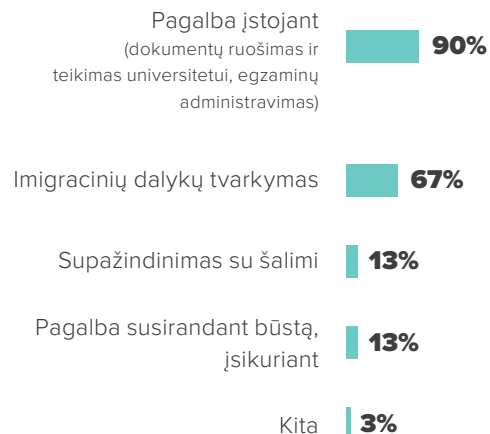
į Lietuvą naudojosi trečdalis studentų. Jomis dažniau naudojosi vyrai, biomedicinos studijų srities atstovai, LSMU, KTU studentai, Azijos šalių (dažniausiai Indijos) piliečiai.

Neretai tarpininkai yra labai svarbi grandis, padedanti studentui ne tik pasirinkti norimą universitetą, bet ir gauti kitas reikalingas paslaugas.

Naudojimasis tarpininkų paslaugomis prieš atvykstant mokytis į Lietuvą (%)

Paslaugos, kurias suteikė tarpininkai (%)

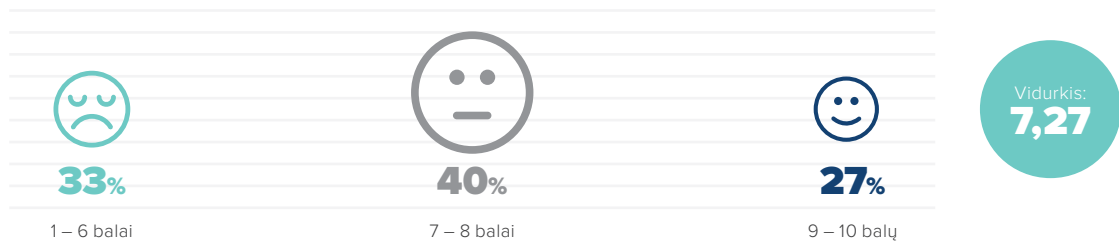
* Galimi keli atsakymai; suma viršija 100 %

6.3. Tarpininkų suteiktų paslaugų vertinimas

Nors dalis studentų už tarpininkų paslaugas moka didelę sumą, tačiau tarpininkų suteiktos paslaugos vertinamos 7,3 balo 10 balų skalėje. Tarpininkų paslaugas geriau vertina artimesnių šalių studentai,

kuriems, tikėtina, reikia mažiau informacijos ir pagalbos, blogiau – iš Azijos, ypač iš Indijos atvykę studentai, nors jiems tarpininkų paslauga ypač reikalinga.

Tarpininkų suteiktų paslaugų vertinimas

Nepatenkinti tarpininkų paslaugomis studentai savo nuomonę motyvuoja tokiais argumentais:

- **per didelis mokestis už suteiktas paslaugas:** „...jų kaina, palyginus su kitomis šalimis, yra gerokai per didelė“ (Indija);
- **organizuotumo trūkumas,** netinkamas aptarnavimas;
- neatsakingumas – tarpininkų agentūrą reikėjo nuolat pastūmėti, skatinti atlikti savo darbą arba **didžioji darbo dalis atlikta paties studento pastangomis;**
- **komunikacijos trūkumas** iš tarpininkų pusės: „jie neinformavo manęs, kad esu skolinga pinigų už laikiną leidimą gyventi, taip pat neaiškiai informavo apie darbo galimybes“ (Indija);
- tarpininkai **suteikė daug tuščių vilčių, klaidingai informavo**

Studentų mintys

„Jie suteikė daug tuščių vilčių“ (Indija), „jie mums pripasakojo labai daug dalykų apie bendrabučius, apie prieinamas maisto paslaugas, galimybes dirbti ne visą darbo dieną“
(Indija)

„Didžioji suteiktos informacijos dalis buvo klaidinga, o tai atvykus į Lietuvą virto didele staigmena“
(Indija)

„Jie suteikė klaidingą informaciją apie stipendijas ir apie tai, kad bendrabučiuose bus tiekiamas maistas“
(Indija)

Pasiūlymas

Svarbu diskutuoti dėl tarpininkų vaidmens ir siekti, kad tarpininkų pateikiama informacija būtų objektyvi, o paslaugų įkainiai – realūs. Universitetai galėtų informuoti, kad tarpininkų pateikiamą informaciją būtina tikrinti su pasirinktu universitetu.

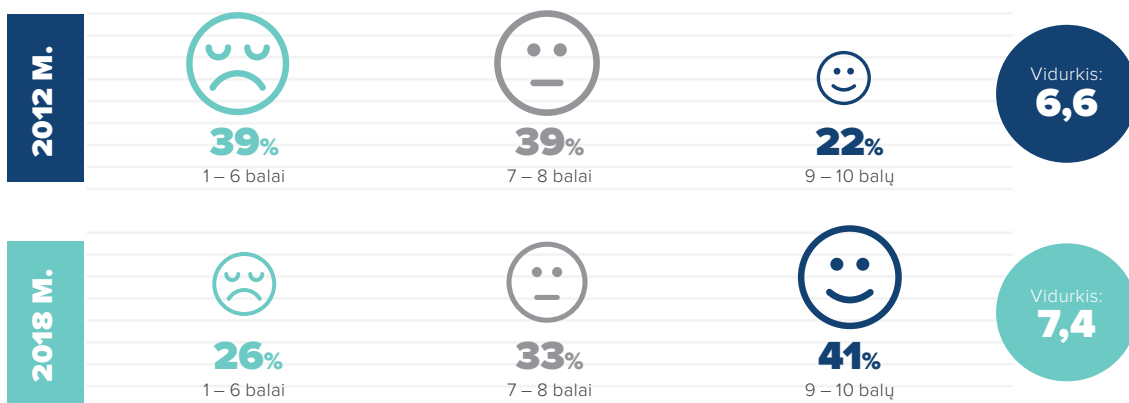
7 Kaip vertina imigracijos procesą?

Migracijos procedūros yra svarbus aspektas kalbant apie ne ES studentų atvykimą. Tai viena iš pirmųjų institucijų, su kuria susiduriama ir kuri padaro pirmą įspūdį, kaip veikia šalies administracinė sistema.

Imigracinės procedūros Lietuvoje vertinamos 7,4 balo 10 balų skalėje. Palyginti su 2012 m. tyrimo re-

zultatais, procedūrų vertinimo vidurkis pakilo nuo 6,6 balo iki 7,4 balo. 2018 m. tyrimo duomenimis, 41 proc. apklaustųjų migracijos tarnybų darbą vertina labai gerai ir puikiai (9 arba 10 balų). Pagrindinis priekaištas - nepatenkinti studentų lūkesčiai.

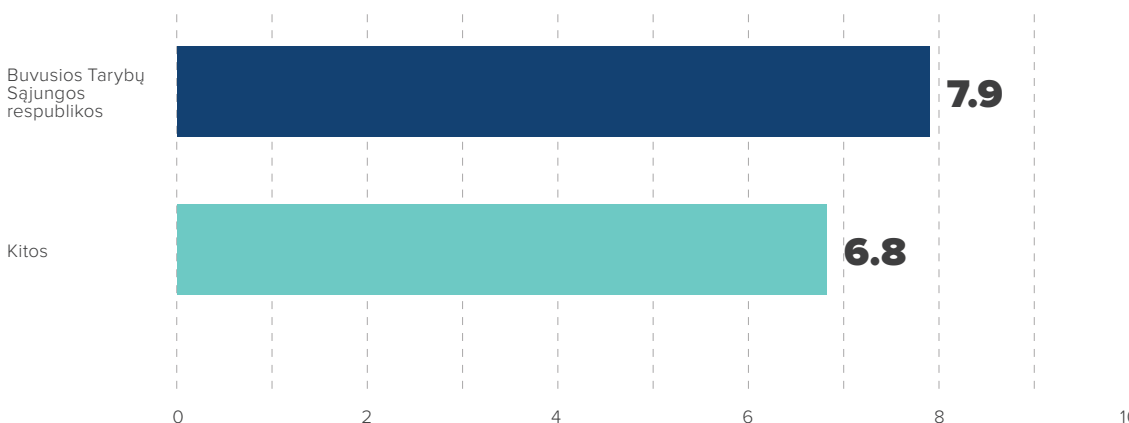
Bendras imigracinių procedūrų vertinimas

Aukštesniu balu imigracines procedūras vertina galintys susikalbėti rusų kalba studentai, žemesniu balu – studentai, nemokantys rusų kalbos. Tai gali-

ma aiškinti tuo, kad kalbant rusiškai pagerėja komunikacija su imigracijos pareigūnu ir įvyksta mažiau „nesusikalbėjimų“.

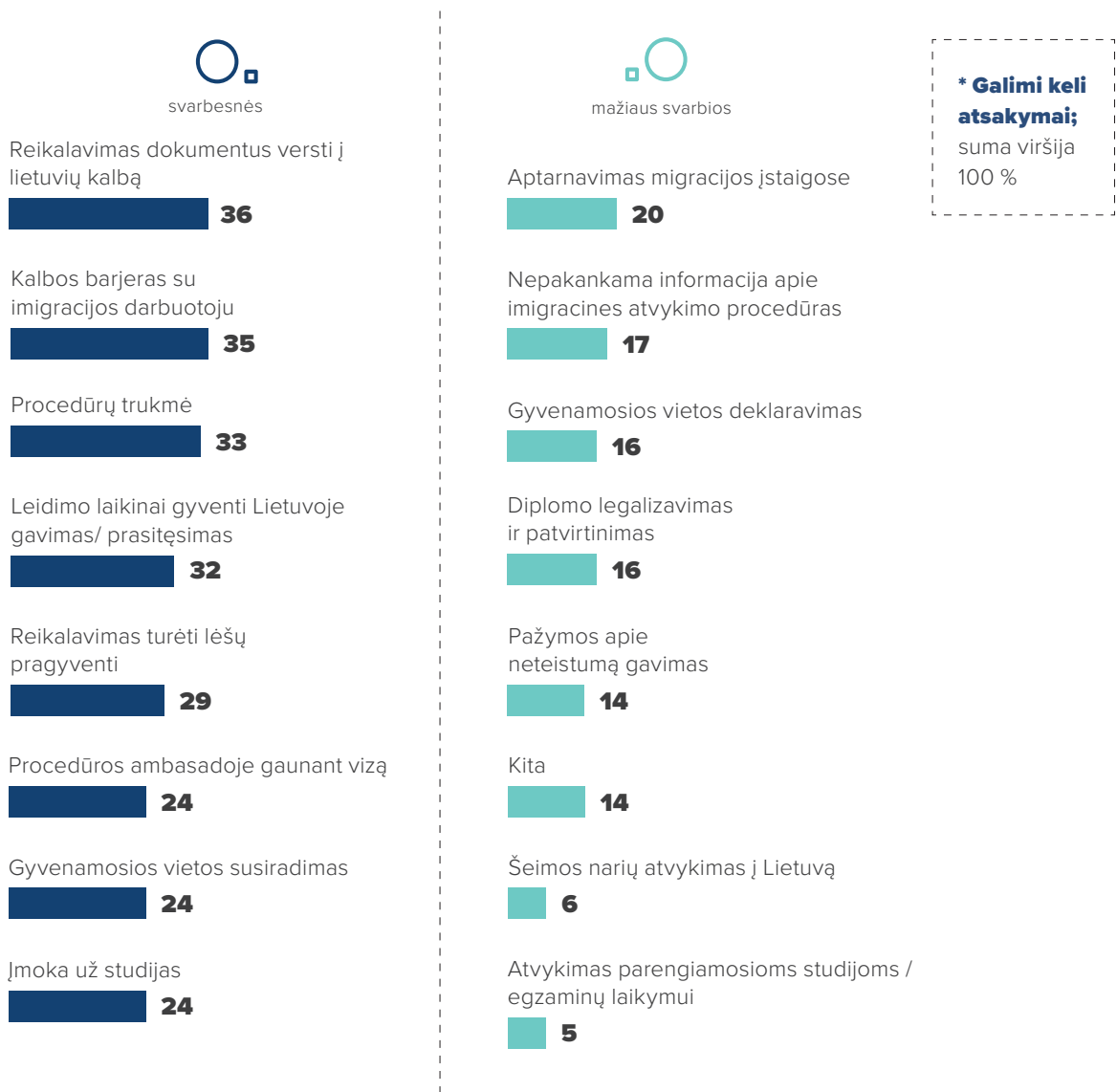
Imigracinių procedūrų vertinimas pagal šalis

Vertindami imigracijos procedūras (įskaitant leidimo laikinai gyventi gavimą ar pratęsimą) studentai kaip problemiškausius įvardijo su lietuvių kalba susijusius dalykus (reikalavimą dokumentus versti į

lietuvių kalbą, kalbos barjerą bendraujant su imigracijos pareigūnu) ir ilgą procedūrų trukmę. Trečdaliui respondentų, ypač studentams iš Indijos, problemų kilo pratęsiant leidimą laikinai gyventi.

Pagrindinės problemos tvarkantis imigracinius reikalus (%)

Įdomu:

- Imigracines procedūras Lietuvoje aukštesniu balu dažniau yra linkę vertinti studentai, kurie gavo pagalbą iš universiteto, kai tvarkėsi imigracijos reikalus.
- Palyginti su 2012 m. duomenimis, gerėja aptarnavimo kultūra migracijos tarnybose.
- Migracijos departamento pagalba įvertinta 7,8 iš 10 balų.

Studentų įvardyti **sunkumai**:

Kalbiniai:

- 36 proc. studentų kaip problemą nurodė reikalavimą dokumentus pildyti lietuvių kalba ir dokumentų pateikimą lietuvių kalba;
- 35 proc. apklaustųjų kaip problemą nurodė kalbos barjerą bendraujant su imigracijos pareigūnu (41 proc. (be EHU) studentų).

Procedūriniai:

- 33 proc. studentų nurodė, kad imigracinės procedūros trunka per ilgai (net 58 proc. tai įvardijo kaip sunkumą kreipiantis dėl laikino leidimo gyventi pratęsimo).
- 29 proc. apklaustųjų kaip problemą nurodė reikalavimą turėti pragyvenimo lėšų metams ir atsidaryti banko sąskaitą.

Studentų mintys

„Universitetas man padėjo tvarkytis dokumentus, todėl buvo lengva, bet jei būtų reikėję viską daryti pačiai, būtų buvę labai sudėtinga“ (JAV).

„Labai ilgai užtrunka laikino leidimo gyventi gavimas“ (Indija).

„Visi pateikiami dokumentai yra lietuvių kalba ir mes, užsieniečiai, jų nesuprantame“ (Ukraina).

„Darbuotojai vargiai gali kalbėti angliškai“ (Indija).

Pasiūlymai

- Nors imigracijos procesą ir migracijos įstaigas studentai vertino palankiau nei 2012 m., dalis studentų išsakė nusiskundimų dėl „biurokratinio“ požiūrio ir kalbos barjero migracijos įstaigose. Siūloma stiprinti migracijos specialistų bendravimą su klientais įgūdžius organizuojant darbo su klientais mokymus ir skirti lėšų migracijos specialistų užsienio kalbos žinioms gerinti.
- Siekiant mažinti migracijos darbuotojų darbo krūvį, svarstyтина galimybė stiprinti Migracijos departamento ir suinteresuotų institucijų (pvz., universitetų, migracijos informacijos centro „Renkuosi Lietuvą“) bendradarbiavimą. Laiku informavus atsakingus žmones universitetuose ir migracijos informacijos centre apie teisinius pasikeitimus bei pagrindines dokumentų pateikimo klaidas, būtų galima jas ištaisyti dar prieš interesantams kreipiantis į migracijos įstaigą.
- Universiteto vaidmuo migracijos procese yra labai svarbus. Tyrimas parodė, kad administracijos pagalbą gaunantys studentai geriau vertina imigracines procedūras ir geriau jaučiasi Lietuvoje.
- Svarbu valdyti klientų srautus taip, kad angliškai kalbančius klientus priimtų galintis susikalbėti anglų kalba pareigūnas.

8

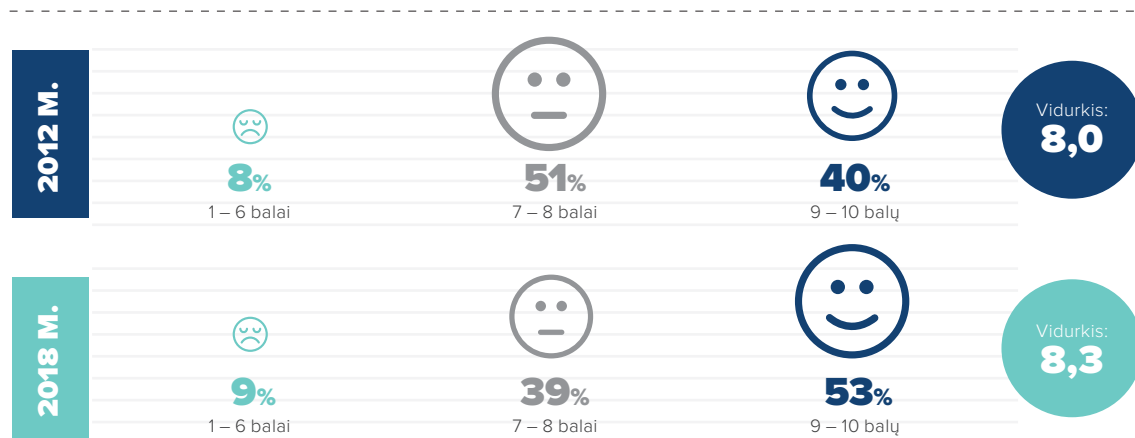
Kaip jaučiasi Lietuvoje?

8.1. Savijauta Lietuvoje

Ne ES studentų savijauta Lietuvoje gerėja. Palyginti su 2012 m. tyrimo duomenimis, daugėja puikiai ša-

lyje besijaučiančių studentų. Daugiau nei pusė studentų savo savijautą Lietuvoje vertina 9 ar 10 balų.

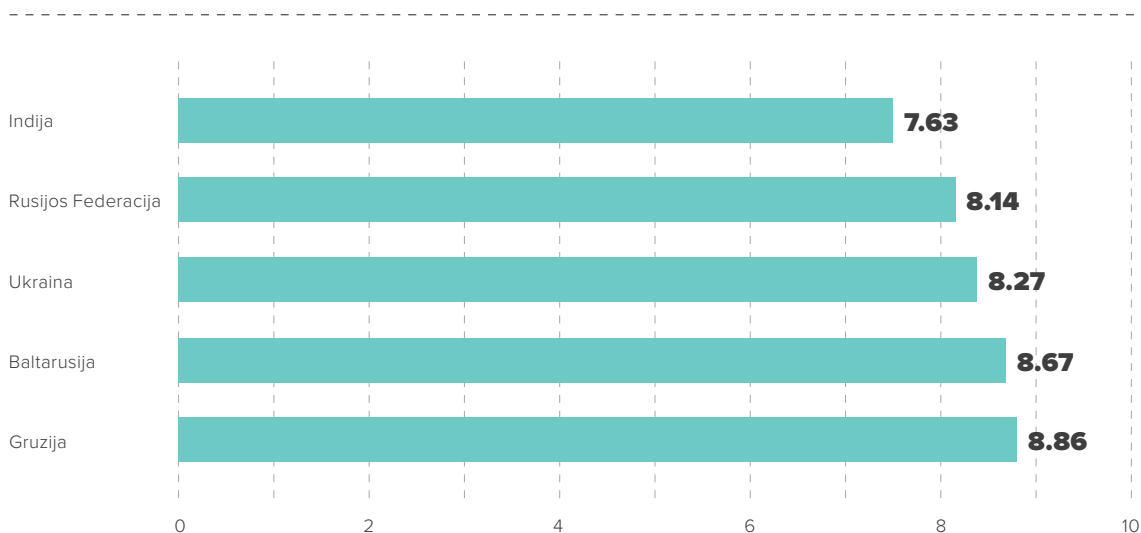
Bendros savijautos Lietuvoje vertinimas

Prasčiau savo bendrą savijautą Lietuvoje įvertino kultūriškai tolimesnių valstybių studentai – Indijos,

Izraelio ir Turkijos šalių piliečiai. 42 proc. studentų iš Indijos nurodė jaučiantys netoleranciją.

Studentų savijauta pagal šalis

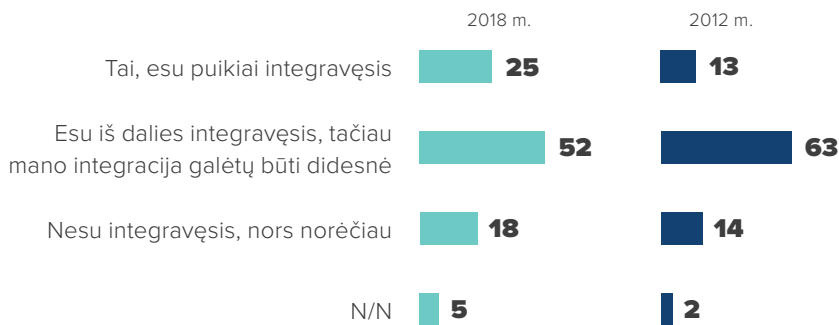

8.2. Integracija į visuomenę

Palyginti su 2012 m. Lietuvoje daugėja ne ES studentų, kurie puikiai integravosi į visuomenę, nors bendras studentų, kurie integravosi puikiai ir iš dalies, skaičius išlieka toks pat. Tyrimas parodė, kad

studentų integracijos lygis skiriasi priklausomai nuo universiteto ir kilmės valstybės. Lengviausiai Lietuvoje integruojasi Gruzijos ir Rusijos piliečiai. Sunkiau sekasi Indijos, Azerbaidžano ir JAV piliečiams.

Integravimosi Lietuvoje pojūtis (%)

Labiausiai integracijai trukdantis veiksnys – kalbos barjeras. Integruotis Lietuvoje labiausiai padeda draugai lietuviai ir gyvenimas bendrabutyje kartu su lietuviais. Nors kontaktas su vietiniais yra vienas iš stipriausių integruotis padedančių veiksnių, tyrimas parodė, kad tik gana nedaug studentų (8 proc.)

turėjo mentorių lietuvių. Per pokalbį studentai taip pat dažnai nurodė, kad bendrabutyje gyvena atskirai nuo lietuvių, o tai mažina galimybę bendrauti ir megzti kontaktus, taigi mažina integracijos galimybę.

Įdomu:

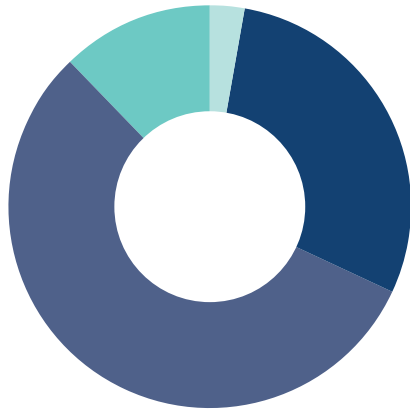
- 25 proc. iš apklaustų studentų kaip integraciją sunkinantį veiksnių minėjo lietuvių uždarumą.
- Biomediciną studijuojantys studentai jaučiasi labiausiai integravęsi Lietuvoje, o meno srities studentai – prasčiausiai.
- Integracijos lygis priklauso nuo respondentų amžiaus: kuo vyresnis studentas, tuo labiau integravęsis jaučiasi.

8.3. Lietuvių kalbos mokėjimas

Kalba yra vienas iš integraciją ir pasilikimą po studijų skatinančių veiksnių (tai nurodo ir patys studentai),

tačiau beveik pusė studentų nemoka lietuvių kalbos.

Lietuvių kalbos reikalingumas (%)

Labai reikalinga, nuolat jos prireikia įvairiose situacijose **29%**

Šiek tiek reikalinga, kartais jos prireikia įvairiose situacijose **56%**

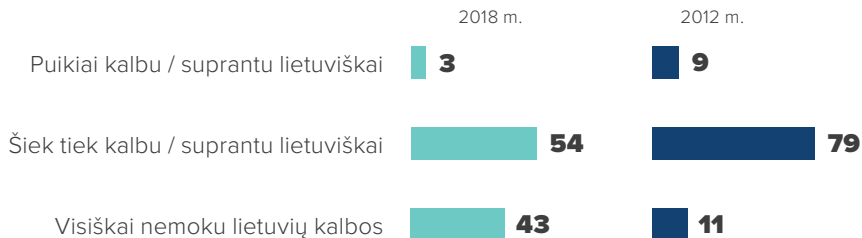
Nereikalinga, beveik niekada jos neprireikia **12%**

N/N **3%**

Palyginti su 2012 m. tyrimo rezultatais, daugėja visiškai nemokančių lietuvių kalbos ir mažėja puikiai lietuviškai kalbančių studentų. Įdomu, kad net 85 proc. studentų mano, jog lietuvių kalba jiems labai reikalinga arba reikalinga, tačiau net 43 proc. stu-

dentų visiškai nemoka arba nesupranta lietuvių kalbos. Tarp studijuojančiųjų technologijos mokslus šis procentas dar didesnis: lietuvių kalbos visai nemoka arba nesupranta 70 proc. studentų.

Lietuvių kalbos mokėjimas (%)

Įdomu:

- Lietuvių kalbos nemokėjimą studentai įvardija kaip didžiausią barjerą, trukdantį integracijai.
- Rusiškai kalbantys studentai nurodė, kad jiems lietuvių kalba reikalinga mažiau.
- Prasčiausiai Lietuvoje besijaučiantiems studentams labiausiai reikalinga lietuvių kalba.
- 95 proc. studentų iš Indijos nurodė, kad lietuvių kalba reikalinga arba labai reikalinga.
- 63 proc. biomedicinos studentų nurodė, kad jiems labai reikalinga lietuvių kalba.

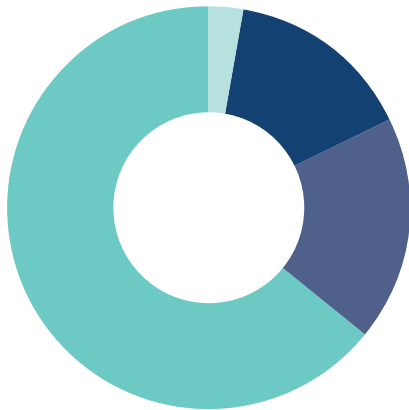
9

Ar dirba Lietuvoje?

Tik trečdalis tyrime dalyvavusių studentų anksčiau yra dirbę Lietuvoje arba dirba studijų metu: 15 proc. dirba (-o) samdomą darbą, 18 proc. – savarankiškai. Dirbančiųjų savarankiškai darbas dažniau nesusijęs su Lietuva. Lietuvoje dažniausiai dirbama užsienio kalbos korepetitoriumi. Iš tyrimo duomenų galima daryti prielaidą, kad samdomas darbas prisideda prie ateities siejimo su

Lietuva: dirbantieji samdomą darbą dažniau planuoja likti Lietuvoje po studijų ir geriau moka lietuvių kalbą, jei lygintume juos su nedirbančiais. Visgi dauguma apklaustųjų nėra dirbę arba nedirba studijų metu, tačiau tam įtakos gali turėti tai, jog pusė (48 proc.) apklaustųjų Lietuvoje yra trumpą laiką – iki pusės metų.

Darbas studijų metu (%)

Taip, samdomą darbą **15%**

Taip, savarankiškai **18%**

Ne **64%**

N/N **3%**

Dauguma respondentų nurodė, kad darbą susirasti sunku, nes nemoka lietuvių kalbos: „Nėra daug darbų, jei nekalbi lietuviškai“ (Gruzija). Tikėtina, kad geresnės

lietuvių kalbos žinios palengvintų darbo susiradimą, gerintų integraciją ir bendrą savijautą Lietuvoje.

Darbo neturėjimo priežastys (%)

Nemoku kalbos ir dėl to nepriima į darbą

45%

Ribojančios darbo sąlygos (20 val. per savaitę)

11%

Kita

20%

Negaliu susirasti darbo

40%

Mažas atlyginimas

5%

Nesuderinu darbo su studijomis

29%

Nereikia, turiu lėšų pragyvenimui

9%

* Galimi keli atsakymai; suma viršija 100 %

Įdomu:

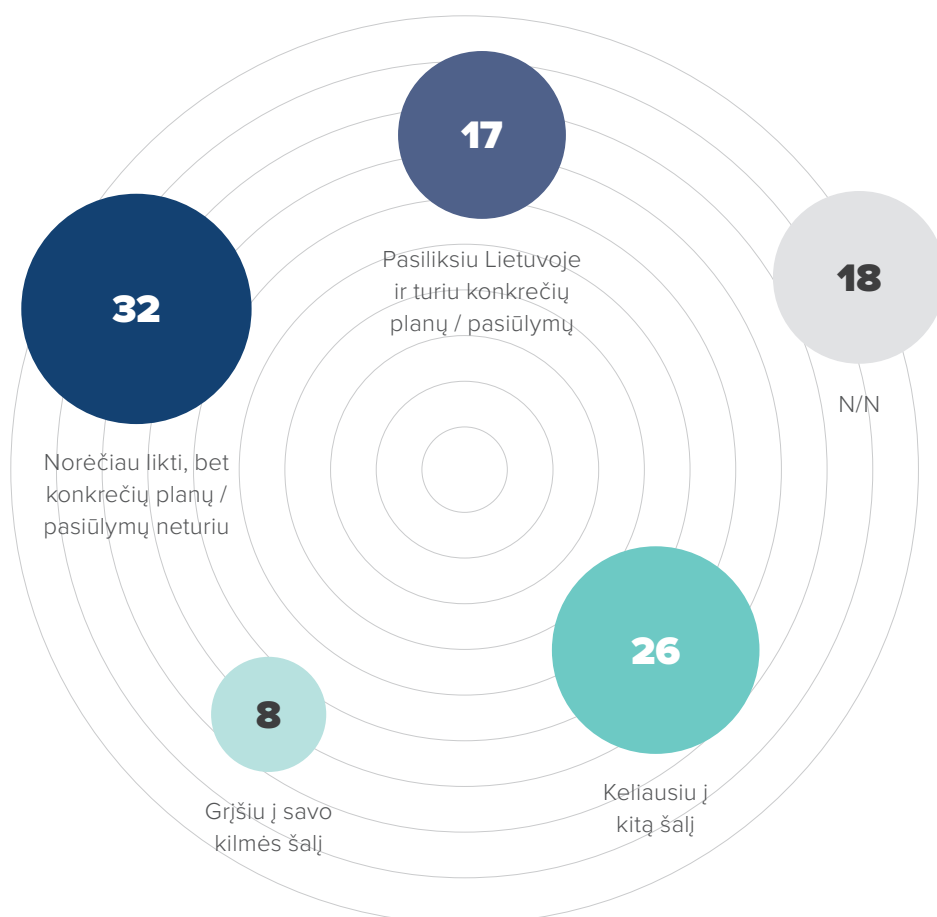
- 67 proc. studentų, dirbančių samdomą darbą, puikiai kalba lietuviškai; 70 proc. nedirbančių studentų visai nekalba lietuviškai.

Ar planuoja likti po studijų Lietuvoje?

Užsienio studentai yra viena iš perspektyviausių užsieniečių grupių, kalbant apie darbo rinkos poreikius ir užsieniečių integraciją. Studijas Lietuvoje baigę užsieniečiai dažnai būna pramokę lietuvių kalbą, susipažinę

su kultūra ir visuomenės principais. Nors 50 proc. studentų norėtų likti Lietuvoje po studijų, tačiau MOSTA tyrimas parodė, kad lieka tik apie 7 proc.

Planai po studijų (%)

Sprendimas išvykti po studijų dažniausiai nulemiamas asmeninių priežasčių. Viena iš pagrindinių priežasčių yra noras aplankyti daugiau šalių. Antroji priežastis – kalbos barjeras: „aš nenoriu mokytis lietuvių kalbos, o

čia ją išmokti yra būtina“ (Indija); „pagrindinė priežastis yra kalba. Žmonės nemoka anglų kalbos ir laiko mus keistuoliais“ (Izraelis).

Pasiūlymas

Siekiant didinti po studijų Lietuvoje liekančių studentų skaičių, svarbu investuoti ne tik į studentų pritraukimą, bet ir į jų integraciją Lietuvoje. Viena iš galimų priemonių yra galimybių atlikti praktinę nekalbantiems lietuvių kalba studentams didinimas. Privatus verslo įmonės galėtų pasiūlyti darbus, kuriems atlikti pakanka nedidelių lietuvių kalbos žinių ir iš esmės galima išsiversti su rusų ar anglų kalba. Taip pat reikėtų skatinti studentus mokytis lietuvių kalbos (pvz., suteikti už tai kreditų, siūlyti lietuvių kalbos kursus nemokamai ir pan.).

Tyrimo siūlymai

Pritraukimas

1. Šiuo metu Lietuva siūlo daug studijų programų užsienio kalba (per 500), tačiau siekiant gerinti Lietuvos kaip patrauklaus ir kokybiško studijų centro įvaizdį svarbu įvardyti, remti ir plėtoti prioritetines studijų kryptis. Svarbu siekti, kad Lietuva netaptų patraukli vien tik savo studijų kaina ar kaip tarpinė stotelė ir imigracijos į ES kanalas.
2. Nemaža dalis tyrimo dalyvių naudojo tarpininkų paslaugomis. Nors šios paslaugos labai reikalingos, studentai jas vertina 7,27 balo iš 10. Studentų teigimu, tarpininkai sukelia per didelius lūkesčius ir vėliau tenka patirti nusivylimą, nes ne visi pažadai vykdomi. Dalis studentų tarpininkų paslaugų įkainius vertino kaip per didelius. Svarbu diskutuoti dėl tarpininkų vaidmens ir siekti, kad tarpininkų pateikiama informacija būtų objektyvi, o paslaugų įkainiai – realūs.

Migracija

3. Tyrimas parodė, kad, palyginti su 2012 metais, studentai geriau vertina imigracijos procesą ir migracijos įstaigų darbą Lietuvoje. Tačiau per interviu dalis studentų išsakė nusivylimą dėl „biurokratinio“ požiūrio ir dėl bendravimo su jais kokybės. Svarstyta galimybė, kad dėl bendro pobūdžio informacijos apie imigracijos procesą migracijos pareigūnai studentus galėtų nukreipti į specializuotą migracijos informacijos centrą „Renkuosi Lietuvą“, kuris teikia įvairią informaciją anglų ir rusų kalbomis. Tai galėtų sumažinti migracijos specialistų darbo krūvį ir didinti studentų supratimą apie imigracinius procesus. Taip pat būtų svarbu gerinti migracijos specialistų bendravimą su klientais įgūdžius ir organizuoti darbo su klientais mokymus.
4. Tyrimu nustatyta, kad migracijos procedūras geriau vertina tie studentai, kurie tvarkydami migracijos reikalus per visą procesą gavo pagalbą iš universiteto. Svarbu, kad universiteto darbuotojai skirtų laiko migraciniams formalumams paaiškinti ir prireikus galėtų tarpininkauti tarp studento ir migracijos specialisto. Taip pat svarbu stiprinti Migracijos departamento ir suinteresuotų institucijų (pvz., universitetų, migracijos informacijos centro „Renkuosi Lietuvą“) bendradarbiavimą, siekiant, kad atsakingi asmenys būtų laiku informuojami apie visus teisinius pasikeitimus ir apie pagrindines dokumentų pateikimo klaidas tam, kad jas būtų galima ištaisyti dar prieš interesantams kreipiantis į migracijos įstaigą.
5. Tyrime dalyvavę studentai nurodė, kad migracijos procese problemų kyla dėl kalbos barjero bendraujant studentui ir migracijos specialistui. Svarbu valdyti studentų srautus taip, kad anglų kalba kalbančius klientus aptarnautų gerai kalbantys anglų kalba specialistai, o kalbančius rusų kalba – gerai rusų kalbą mokantys specialistai. Svarbu skirti lėšų migracijos specialistų užsienio kalbos žinioms gerinti.

Integracija ir išlaikymas

6. Tyrimas parodė, kad norą po studijų likti Lietuvoje lemia ne atvykimo į Lietuvą motyvai, bet ir kiti veiksniai – bendra savijauta ir galimybės likti po studijų. Todėl svarbu investuoti ne tik į studentų pritraukimą, bet ir į jų integraciją ir išlaikymą Lietuvoje. Viena iš galimų priemonių, kurių nurodė patys studentai, yra daugiau praktikos galimybių nekalbantiems lietuvių kalba. Taip pat siūloma skatinti studentus mokytis lietuvių kalbos, suteikiant už tai studijų kreditų. Šios priemonės galėtų lengvinti ne ES studentų integraciją į darbo rinką ir skatinti po studijų pasilikti Lietuvoje. Lietuvai susiduriant su kvalifikuotų darbuotojų trūkumu, svarbu siekti išlaikyti studijas baigusius studentus Lietuvoje ir sudaryti jiems kuo palankesnes sąlygas pasilikti.

Summary and conclusions

- Although the number of foreign (EU and non-EU) students is increasing, in year 2017, based on Eurostat data, foreign students accounted for a relatively small percentage (5%) of all students, compared to EU average (8,4%), Estonia (9%) and Latvia (8%). Over the last five years, the demographics of foreign students coming to Lithuania have changed: the number of arrivals from CIS countries decreased, while from Asia (especially from India) have increased. Those coming from further countries need more integration and Lithuanian language training.

This research demonstrated that:

- Lithuania is not the first choice country for non-EU students. Lithuania most often is chosen for its membership in the EU, recognized diploma and cheap living standard. For more than 50% of arrivals the cost of living in the country and the cost to study was very important. Therefore the price-quality ratio is a very important and sensitive question.
- Only around half of non-EU students would recommend to others Lithuania or a specific university. Students pointed out that there is a lack of joint programs with other universities, teachers/professors should improve their English language skills, more opportunities are needed for internships and placements for foreign students.
- Non-EU students chose universities in Lithuania not based on university ratings, but based on specific programs that were offered by the university.
- Non-EU students usually receive information about Lithuania and studies in Lithuania from friends and the internet. Only 1 out of 10 students received information through the information fair, while only 2% of all students received information

through the Lithuanian diplomatic missions. In year 2018 the role of intermediaries has increased dramatically, with one third of the students using intermediaries. Students evaluated the services of intermediaries as average, with 7.27 points out of 10 points.

- Compared to 2012, in year 2018 the evaluation of the immigration process and migration institutions has improved. Immigrant procedures are better assessed by Russian-speaking students. As major challenges, students referred to the linguistic aspect (the requirement to submit documents in Lithuanian and the difficulty of communicating with a migration officer in English) and the length of the procedure. The immigration process is evaluated better by those students who have received assistance by the university to manage immigration procedures.
- Students evaluated their overall well-being in Lithuania at 8.28 points out of 10 points. Students from more distant countries feel less well. 79% of students feel partially integrated into society. The depth of integration depends on the university's involvement in the integration process and on the student's citizenship. 57% of students can speak Lithuanian, while 43% do not speak Lithuanian at all.
- Only one third of students work in Lithuania during their studies. Most often their work is not related to Lithuania – they work for their country of origin. Students working in Lithuania indicated that they most often work as foreign language tutors. The students themselves pointed out that it was difficult for them to find a job without knowing Lithuanian language.
- About half of non-EU students would like to stay in Lithuania after their studies, but in reality only 7% stay. It is necessary to analyse the causes and invest not only into attraction but also into retention of such students in Lithuania.

Attraction

1. Lithuania is currently offering a substantial number of study programmes taught in foreign languages (over 500), but in order to improve Lithuania's image as an attractive centre of study, it is important to identify, support and develop priority study fields. It is important to strive to keep Lithuania from becoming attractive for the price of studies alone, or as an intermediate stop and channel for immigration into the EU.
2. A significant portion of the research participants used intermediary services. Even though these services are very much

needed, students rated them as 7.27 out of 10. According to the students, intermediaries create high expectations that are later followed by disappointment. Some of the students feel that the fees for intermediary services are too high. It is important to discuss the role of intermediaries and strive to ensure that the information provided by intermediaries is objective and that the fees for their services are realistic.

Migration

3. The study showed that compared to 2012, students have a better opinion of the immigration process and the migration institutions in Lithuania. However, during the interview, some students expressed disappointment concerning the "bureaucratic" approach and the quality of interaction with them. One option worth considering for general information about the immigration process is having migration officials send students to the I Choose Lithuania Migration Information Centre, which provides various information in English and Russian. This could reduce the workload for migration specialists and increase the students' understanding of the immigration processes. It would also be important to improve customer communication skills among migration specialists and organise customer service training.
4. The study found that the migration procedures were rated better by those students who received help from the university throughout the process. It is important for university staff to spend time explaining migration formalities,

and to mediate between the student and the migration specialist if necessary. It is also important to strengthen cooperation between the Migration Department and the relevant institutions (e.g. universities, the I Choose Lithuania Migration Information Centre) in order to ensure that responsible persons are informed in a timely manner about any legal changes and about the main errors in the submission of documents so that they can be corrected even before individuals apply to the migration office.

5. The students who participated in the study indicated that problems arise in the migration process due to the language barrier between the student and the migration specialist. It is important to manage the flow of students so that specialists who speak English well work with English-speaking customers, and specialists who speak Russian well work with Russian-speaking customers. It is important to allocate funds for improving foreign language skills among migration specialists.

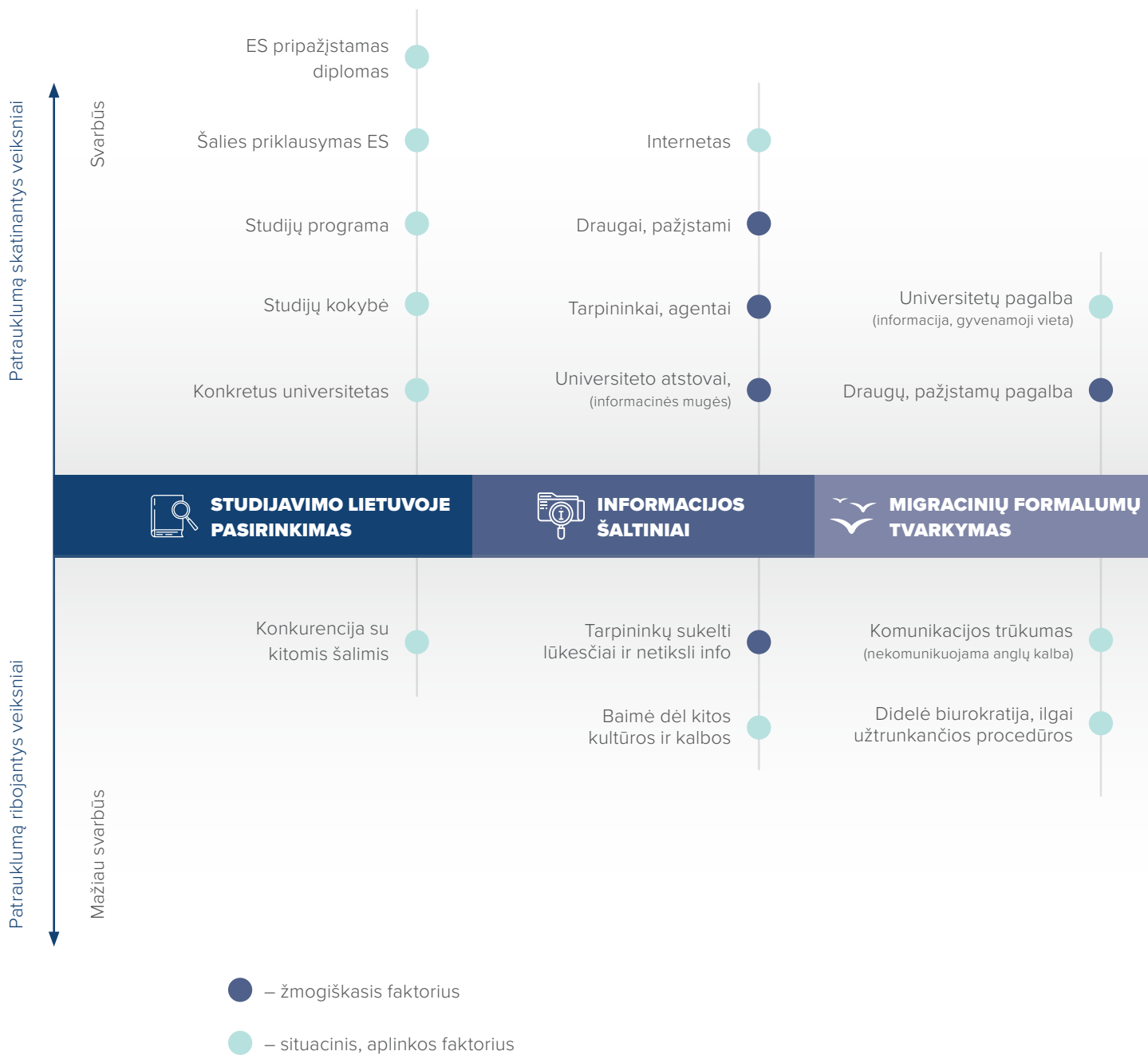

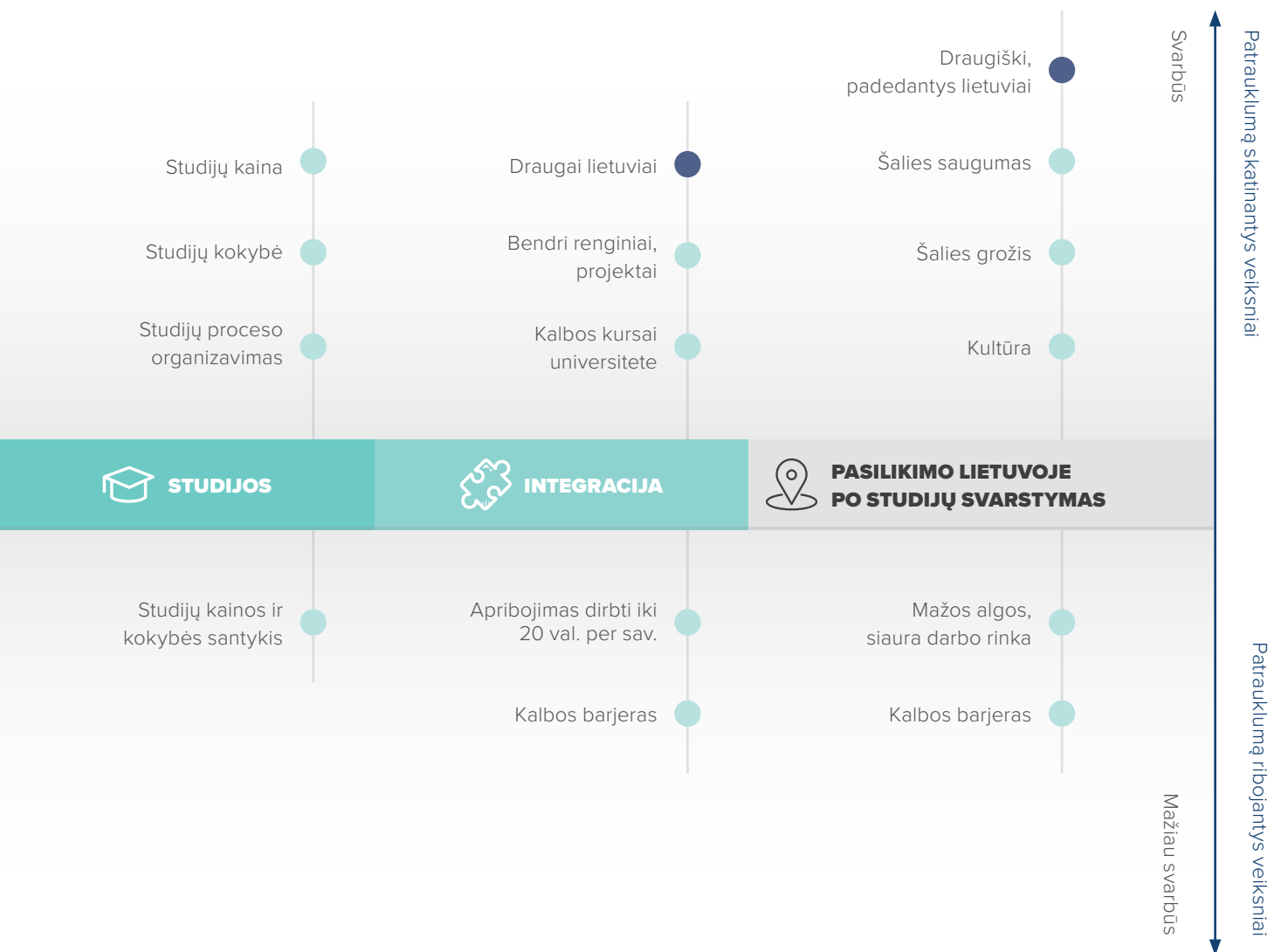
Integration and retention

6. The research showed that the desire to stay in Lithuania after studies is determined not only by the motives for coming to Lithuania, but also by other factors – overall well-being and opportunities to stay after studies. It is therefore important to invest not only into attracting students, but also into their integration and retention in Lithuania. One of the possible measures that the students indicated themselves are more internship options for non-Lithuanian speakers. It is also proposed that students

be encouraged to learn Lithuanian by giving them study credits for it. These measures could facilitate the integration of non-EU students into the labour market and encourage them to stay in Lithuania after their studies. With Lithuania facing a shortage of skilled workers, it is important to strive to retain students who have completed their studies in Lithuania and to provide them with the most favourable conditions to stay.

Veiksniai, darantys įtaką skirtinguose etapuose (nuo svarbiausio iki mažiausiai svarbaus)

Europos migracijos tinklas (EMT) – tai Europos Komisijos, ES valstybių narių ir Norvegijos migracijos ekspertų tinklas, kurio tikslas rinkti, analizuoti ir dalintis naujausia, objektyvia, patikima ir palyginama informacija apie migraciją ir prieglobstį siekiant prisidėti prie Europos Sąjungos politikos formavimo ir visuomenės informavimo šiose srityse.

Lietuvoje EMT Nacionalinio informacijos centro (NIC) funkcijas LR Vyriausybės nutarimu vykdo Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Vilniaus biuras glaudžiai bendradarbiaudamas su LR vidaus reikalų ministerija, Migracijos departamentu bei Valstybės sienos apsaugos tarnyba. EMT NIC bendradarbiauja ir su kitomis vyriausybėmis ir nevyriausybėmis institucijomis, dirbančiomis migracijos srityje.
